

בודאי התנצל גדעון וביקש את סליחתם על כך שקרא להם מתחילה, כי רק אחר כך אמר לו ה' שהוא לא חפץ באנשים רבים. לסוף חזרו אנשים אלה מעצמם לצבא, כפי שתראו להלן פרק ז פסוק כג וגם גדעון קרא לחיילים נוספים לעזור בסיום המלחמה. אבל היו גם אנשים שכעסו עליו על שהוא לא קרא להם למלחמת ה' בגיבורים, כמו שנראה בפרק ח. הערה למחנך: בפרשה זו יש להסביר עוד ענינים רבים, אבל זאת יעשה המחנך בקיצור בעת ביאור הפסוקים. להלן רשימת פסוקים שיש להסבירם, וראה על זה בדעת סופרים.

פרק ו:

פסוק י. לא תיראו את אלהי האמרי.

פסוק יד. לך בכחך זה.

פסוק לא. ויאמר יואש וגו' האתם תריבון.

פרק ז:

פסוק ה. ויורד את העם אל המים.

פרק ח:

פסוק א. ויאמרו וגו' איש אפרים.

פסוק ו. ויאמר שרי סכות.

פסוק יב. וינסו זבח וגו'.

פסוק יד. וילכד נער.

פסוק טז. ויקח את זקני העיר.

פרק ח פסוקים כח-כט

ממשלתו של גדעון

המחנך: למדנו שהרעה שמצאה את עם ישראל לאחר מות דבורה היתה הגדולה ביותר מיום שכבשו ישראל את הארץ. הארמים, המואבים והכנענים פגעו אך מעט בישראל. המדינים פשטו בכל הארץ "וידל ישראל מאד" (ו ו). בני ישראל היו עשירים מאד ונעשו דלים מאד. גדעון עשה מלחמה נפלאה ומהירה, הוא הרס את מזבח הבעל בעירו והראה בכל מעשיו שהוא יכול להנהיג את עם ישראל. העם נתמלא אהבה לגדעון. מה הם הציעו לו?

תלמיד: "משל בנו גם אתה, גם בנך, גם בן בנך" (ח, כב).

המחנך: הם לא ביקשו ממנו שיהיה רק שופט, אלא שיהיה גם מושל. השופט פועל רק בדברים דחופים ביותר, הוא לא מתערב בעניני העם כל זמן שהם מתנהלים בסדר ואינו

אומר לאנשים מה עליהם לעשות. הוא רק עומד על המשמר שהעם לא יעשה דברים שאינם הגונים. תפקיד המושל לפעול בענייני החיים וסדריהם, לצוות מה יש לעשות, לבנות ערים חדשות, דרכים נוספות, להכין מזון לשעת בצורת ומלחמה וכדומה.

הערה: יתכן כי הסבר זה יהיה קשה בזמן שלומדים ספר שופטים בכיתה נמוכה ויש לדלג עליו.

המחנך: למה אין גדעון מקבל את ההצעה?

תלמיד: הוא אומר שה' צריך להיות המושל ולא איש.

המחנך: כן, גדעון רוצה שבני ישראל יהיו צדיקים גדולים מאד, שמעצמם יעשו את הצדק ואת המשפט מפני שכך ציוה ה'. זה נכון מאד. אדם חייב לפחד מה' יותר מאשר מן האדם. כך צריך להיות. אמנם לרוב אין זה כך. אנשים מפחדים משוטר פשוט יותר מאשר מאלקים בשמים. איש לא יעשה דבר אסור בפני שוטר, אבל אנשים עושים דברים אסורים רבים אף כי אלקים רואה אותם. על כן צריך שיהיו מושלים ומשגיחים. ממה שאירע לאחר מות גדעון נראה כי גם בימי גדעון לא היה המצב טוב ביותר, אמנם העם כיבד אותו מאד וגם זכרו שאם יעשו את הרע הוא ידע גם להעניש אותם, כמו שעשה לאנשי סוכות ופנואל (פרק ח טז-יז). אבל ארבעים שנה הם תקופה ארוכה ובסוף הזמן הזה גברה החולשה הרוחנית. הגויים מסביב לא העיזו לפגוע בישראל מפני שפחדו מגדעון, כמו שכתוב "ותשקט הארץ ארבעים שנה" (ח, כח).

אתם בודאי זוכרים שכך כתוב גם בשופטים הקודמים. אבל יש הבדל בין מה שכתוב כאן למה שכתוב שם. מה ההבדל? אני אכתוב על הלוח את שם השופט ואתם תגידו את ההמשך: בעתניאל כתוב: ותשקט הארץ ארבעים שנה. באהוד כתוב: ותשקט הארץ שמונים שנה. בדבורה כתוב: ותשקט הארץ ארבעים שנה. בגדעון כתוב: ותשקט הארץ ארבעים שנה בימי גדעון.

האם תוכלו להסביר למה?

תלמיד: מפני שלמדנו כי בחשבון של ארבעים שנה של עתניאל, שמונים של אהוד, ארבעים של דבורה נמנים גם הימים שבהם הגויים עשו צרות לישראל. בגדעון לא מונים אותם.

המחנך: נכון מאד, כך כתוב בספר "סדר עולם", שהוא ספר הזמנים של תולדות ישראל שנכתב על ידי התנא ר' יוסי, והוא המקור הנכון לכל חשבונות הזמנים. אבל צריך עוד להסביר למה זה כך.

אקוה שאתם זוכרים את מה שלמדנו, כי עתניאל היה ידוע בעם עוד בימי משה ויהושע. מיד לאחר מות יהושע כולם ידעו שהוא ראש העם. אבל הוא המתין קצת ולא מיהר לקבל את הנהגת העם, עד שראה שהעם מתחיל לחטוא וה' מעניש אותם. גם אהוד עשה כן וגם דבורה. כולם היו ידועים לעם לפני כן. לא כן גדעון שאיש לא ידע עליו לפני כן. על השנים שבהם

שדדו המדינים גם אי אפשר לומר "ותשקט הארץ", כי היתה מהומה גדולה בארץ. על כן נאמר כאן "ותשקט הארץ ארבעים שנה בימי גדעון".

עתה בבקשה, עשו חשבון כמה שנים עברו מיום שנכבשה הארץ עד סוף ימי גדעון.

יהושע משל	28 שנה
ארם-עתניאל	40 שנה
מואב-אהוד	80 שנה
סיסרא-דבורה	40 שנה
המדינים	7 שנה (ואולי 6)
גדעון	40 שנה

235 שנה או 234

פרקים ט-י

נושא ראשון: חולשה בישראל

המחנך: חכמינו לימדו אותנו כלל גדול בחיי עם ישראל. "אם אין אתה עולה מעלה מעלה - בעל כרחך אתה יורד מטה מטה". אם אין אדם מוסיף ללמוד - הוא שוכח גם את מה שהוא למד עד עתה.

כך אירע גם עם ישראל בימי השופטים. בני ישראל נועדו מה' להיות הטובים, החשובים והמצטיינים מכל העמים. אולם, במשך 235 השנים הראשונות לא גדלו בני ישראל כמו שהם צריכים היו לגדול, מידי פעם נחלשו. מפני שלא התעלו כראוי, במאה השלישית לשיבתם בארץ ישראל החלה תקופת חולשה גדולה. גם היא עברה וישראל חזרו לאיתנם, כי עם בריא הוא עם ישראל והוא מתחזק מהר גם אם הוא נחלש.

ראו בספר מה כתוב שם על המאורעות לאחר מות גדעון.

תלמיד: וישבו בני ישראל ויזנו אחרי הבעלים וישימו להם בעל ברית לאלהים ולא זכרו בני ישראל וגו' (ח, לג-לד).

המחנך: ראשית נבאר את הדבר הראשון. אפשר שהפעם לא תבינו כל מה שאני אגיד לכם. אבל תשתדלו לזכור את הדברים ובמשך הזמן גם תבינו.